

שיל"ת

קונטרס

דפי יד שנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון עב שנה ב' פרשת מצורע חודש ניסן שנת ה' תשפ"ב לפ"ק

יבמות כה. - לא:

**קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com**

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל" 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

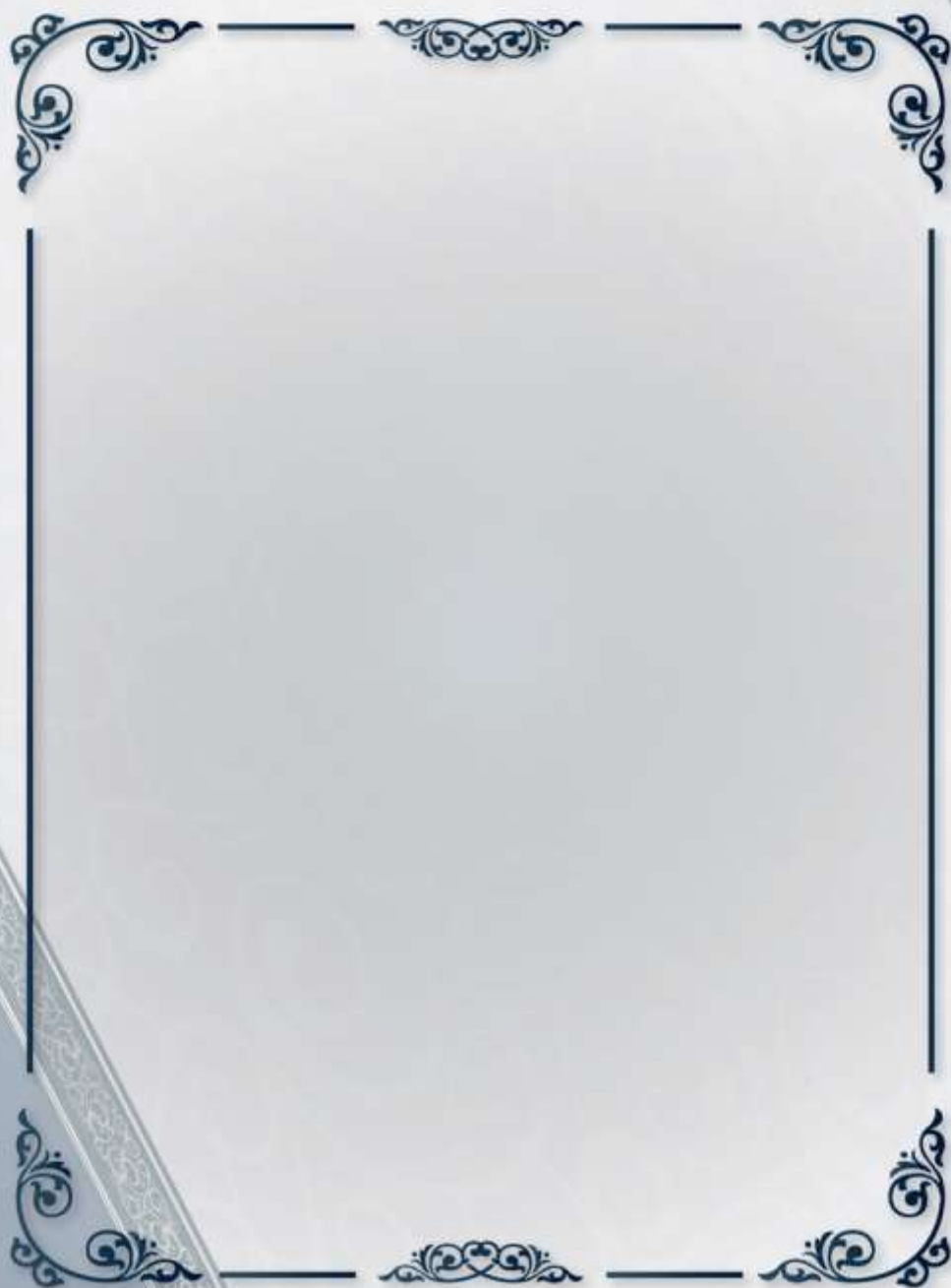

פרנס השבוע

מה בגליון?

- יש לחדש דמה שאמרו דקלא ללא פסיק היינו שלא הפסיקו לדבר יומא ופלגא, דבאמת זה רק אם הפסיקו משום קול המכחישו, אבל אם הפסיקו בלא קול המכחישו עדיין נקרא קלא ללא פסיק עד שיאלא קול המכחישו בתוך יומא ופלגא. (הערה ק"ה)
- מהו דאמרו דבקלא ללא פסיק חייב דווקא בלא פסק ביני ביני, הרי אדרבא דחזר ויאלא קול הראשון אחר שהופסק משום קול המכחישו, יש להחשיבו כחזק ביותר דאפי' אחר קול המכחישו חזר ויאלא, ולמה אמרו דדינו כקלא דפסיק? (הערה ק"ו)
- מה שהביאו ראייה מהא דכתיב במשמה משום שהוא בי"ד דבתלתא לא חשידי, קשה דאפשר דבאמת גם בתלתא חשידי, ומה שהתירו במשנה משום שהוא בי"ד היינו משום שאין הבי"ד הוא המתירה לבעלה, אלא רק הוא בי"ד לראות מעשה החליצה או המיאון, ומשום שאין התירה מכוחם לכך מותרת להם? (הערה ק"י)
- לכאורה קשה מה שאמרו דבחלץ לזרה נפטרה בעלת מאמה, דהרי בעלת מאמר זיקתה ליצם חזקה הרבה יותר מלזרה, וא"כ איך יהא פוטר חליצת זרה זיקה חזקה יותר ממקבלת החליצה, הר חליצה גרועה אינה פוטרת חליצה כשרה? (הערה קי"ג)

• מה שפשטו בגמ' להיות וגט ומאמר כוחן שזה לכך אין נפק"מ מי תחלוץ בעלת הגט נאו בעלת המאמר, לכאורה קשה דהרי כאן בעינן למיזל בתי זיקת מי חזקה יותר דממילא חליפתה כוחה חזק יותר, ואין כלל נפק"מ לכאן אם כוחן של הגו והמאמר שזה או לא? (הערה קט"ז)

• למה שתיראו לחלק בין יבמה לחזיא לכולהו לחזיא למקלטה ללא חזיא לכולהו ללא חזיא למקלטה, וביארו ע"פ זה דיבמה קונה בה מאמר רק לדחותה, לכאורה קשה דתירוץ וחילוק זה אפשר לבארה גם אם תאמר דמאמר קונה ביבמה קנין גמור, ומה הראיה דרק לדחותה הוא קונה? (הערה קכ"ג)

• מה שהקשו על יבמה שעשו בה מאמר דאיך יפר היבם לבד נדריה והרי נערה המאורסה גם אביה מיפר נדריה, ולא די לה במה שמי שקדשה יפר לה, קשה מה הדמיון בזה כלל, דהרי גם אם דין היבמה שעשו בה מאמר כנערה המאורסה לענין קידושין, מ"מ לענין נדרים כיון שיצאת בנישואיה הראשונים מרשות אביו כבר אין לו בה חלק, ולכך לא יפר נדריה? (קכ"ו)

דף כה ע"א

קה. בגמ' וקלא דלא פסיק עד כמה אמר אביי אמרה לי אם דומי דמתא יומא ופלגא. היינו דאם לא הפסיק יומא ופלגא הרי זה קלא דלא פסיק. צריך ביאור מה ההגדרה של קלא דלא פסיק, אם צריך שידברו מזה כל היוםא ופלגא או שדי בכך שלא יהא קול המכחישו באותם יומא ופלגא מאז שיצא הקול. ונראה דצריך לומר דדי בכך שלא יהא קול המכחישו ואפי' אם לא דברו מזה כל היוםא ופלגא, דאל"כ יהא קשה דהרי אפשר שמיד אחר שיצא הקול יהא איזה מקרה באותו מקום וכולם ידברו מאותו מקרה, וממילא לא יזכרו מן הקול שיצא, וא"כ אין סברא שבשביל שיש משחו חדש שמדברים ממנו יהא קול זה נקרא קלא דפסיק, אלא ודאי דדי בכך שלא יהא קול המכחישו דנקרא בזה קלא דלא פסיק, וה"ה אפי' הפסיקו לדבר ממנו, וכך גם משמע ממה שכתב רש"י בד"ה דפסיק דהיינו שיצא

קול אחר לומר שקר הוא הלעז, ומשמע דבלא שיצא קול המכחישו לא הוה קול דפסיק.

קו. בגמ' ולא אמרן אלא דלא פסק ביני וביני אבל פסק ביני וביני הא פסק. צריך ביאור במה מיירי כאן שפסק הקול ביני וביני, הרי אם פסק משום קול שיצא והכחישו, למה יהא נקרא בזה קול דפסיק, הרי אדרבא אם אחר שיצא קול המכחישו חזר ויצא, משמע דהקול המכחישו סתם קול שאינו אמת היה ולכך חזר ויצא הקול הראשון, וא"כ היה צריך להיות דינו כקלא דלא פסיק, ועיין בריטב"א דבאמת כך כתב דבחזר הקול הראשון הוה קלא דלא פסיק, ואלא תאמר דמיירי שהפסיקו לדבר בו ויצא פעם שניה וחזרו לדבר בו, וזהו קלא דפסיק מיקרי, א"כ הרי זה סותר מה שאמרנו למעלה דבלא יצא קול והכחישו לא הוה קלא דפסיק, דמשמע מכאן דכן הוה קלא דפסיק, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא מה שהקשינו למעלה דלמה יהא קלא דפסיק אם היה מקרה

באותו מקום דלכך הפסיקו מלדבר בו, וגם מה שהבאנו מרש"י יקשה דכאן משמע דפסיק לא הוי דווקא ביצא קול שהכחישו, ודלא כפירושו שם. ואולי יש לומר דבאמת מיירי שיצא קול המכחישו ולכך פסק, ואח"כ בא קול חדש שמחזק את הקול הראשון ומכוחו חזר קול הראשון, אבל לא מיירי שחזר הקול הראשון מעצמו, ולכך אפי' שחזר מ"מ כיון דלא היה הקול הראשון חזק דיו כנגד הקול שהכחישו, ורק אחר שיצא עוד קול שחזקו חזר, ממילא הוה בזה קלא דפסיק דרק בעדים מוציאים על פיו וכרב.

קז. בגמ' והא מת דלאו עליה קסמכינן דאמר מר אשה דייקא ומינסבא וקתני לא ישא את אשתו. צריך ביאור מה ראייה יש להביא ממה דאשה דייקא ומינסבא דגם בלא שסמכינן עליו לא ישא את אשתו, הרי אפשר דכאן אשתו של המת והעד רקחו הדבר ביניהם, שהוא יעיד על בעלה והיא תסכים ותאמר שדייקא ולכך תינשא לו,

וממילא משום החשש של מזימה זו היא דלא ישא את אשתו, ומשא"כ בעד על גמ דלא עליו קסמכינן וגם לא על האשה, דהרי על העדים החתומים בשטר קסמכינן, וזה משום שאפשר לבודקו, באופן זה באמת ינשא לה, והדיוק דהמביא מארץ ישראל ישא את אשתו נכון הוא, ומאי קשה כלל. וראיתי מבארים דהאשה לא בקל מינסבא באופן כזה, דקונסים אותה, ולכך לא חיישינן שירקחו ביניהם לעשות כן, וצ"ע בזה.

דף כה ע"ב

קח. בגמ' כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע. ביאר רש"י דאדם כיון שהוא קרוב אצל עצמו ממילא הוא פסול לעדות, דהרי קרוב פסול לעדות בין לטובה ובין לרעה, ולכך אין משים עצמו רשע, משום הפסול לעדות. צריך ביאור למאי בעינן לומר הכלל אין אדם משים

עצמו רשע, דלמה לא יהא די בכלל הראשון שאדם קרוב אצל עצמו, וממילא לא יוכל להעיד על עצמו כלום, ולמה כלל עבדינן כלל חדש לומר דאין משים עצמו רשע. וצריך לומר דבאמת אין כאן כלל חדש דאין משים עצמו רשע, אלא הוא דין הנגזר מן הכלל הראשון, דהיות ואינו יכול להעיד על עצמו, ממילא אין בעדותו כוח לעשותו רשע, ולכן במה שהעיד עכשיו על אחרים אין בזה פסול לעדות משום רשעותו, דאין לו כוח לעשות עצמו רשע, וממילא עדותו בשאר דברים כשרה, ולכך יכול הוא ואחר להעיד להרוג את הרובע אפי' אם אמר לרצוני, דפלגינן דיבורא ונאמן רק על עצם המעשה ולא על רצונותיו באותו מעשה שהם עדות על עצמו.

קט. בגמ' מאי שנא הרגתיו ומאי שנא הרגנוהו אמר רב יהודה באומר אני הייתי עם הורגיו. לכאורה היה אפשר לתרץ ולחלק בין ב' אופנים אלו גם בלא שהיה אומר אני הייתי עם

הורגיו, והיינו דדווקא באומר הרגתיו כיון דאין מקבלים עדותו על עצמו דקרוב הוא, ממילא גם לא מקבלים עדותו על עצם זה שנהרג אותו אדם, וזה משום דאפי' אם אמרינן פלגינן דיבורא זה אמרינן כששייך לחלק המעשה עצמו לשנים, וכגון באומר הרגנוהו דאפשר דמת אדם זה ע"י מי שהיה יחד עמו, ומה שאמר שהוא עצמו השתתף בהריגתו לא נקבל, אבל כיון דיש כאן עוד הורג לדבריו, לכך פלגינן דיבורא לומר דהמעשה נעשה רק ע"י ההורג השני, וממילא עדותו על שנהרג מתקבל, ולכן תנשא אשתו, אבל כאן שאמר שרק הוא עצמו הורגו, דאם לא נקבל עדותו על עצמו שהורגו לא יהא כאן הורג אחר לומר שהוא זה שהורגו, ממילא א"א לחלק דיבורו ולכך אין מקבלים עדותו גם על עצם מה שנהרג אדם זה, ולכך באופן זה לא תנשא אשתו. ות"ק שחלק ואמר דגם באומר הרגתיו תנשא אשתו, הוא סובר דפלגינן דיבורא אפי'

באופן שלא שייך שיהא מת אדם זה בלא הריגתו לפי דיבורו, דתולים שמת מדבר אחר, ומקבלים העדות על זה שמת אדם זה, ובאמת צריך ביאור למה לא תירצו כן בגמ', ומה ההכרח לומר דבאומר הייתי עם הורגיו מיירי, וצ"ע.

קו. בגמ' ואלא בתלתא מי חשידי והתנן מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בי"ד. היינו דחזינן משם דכיון שהיו בי"ד דהיינו תלתא, לכך לא חשידי ומותר לינשא לה. אבל באמת היה אפשר לפרש דברי המשנה באופן אחר, דמה שאמרו ישאנה מפני שהוא בית דין, אולי כוונת המשנה לומר דהיות ולא הוא זה שפוסק הדבר להתירה לינשא, דהרי אין זה כנדר שהוא פסק עליה להתירה מבעלה, אלא רק בית דין הוא דהיינו שצריכה לעשות המיאון או החליצה בפניהם, דהתירה מבעלה אין זה משום הבית דין אלא מכוח מעשיה שעשתה המיאון או החליצה, ובית דין שהיו שם הם רק לקיים מעשיה

שצריכה לעשותם בפני בית דין, ולכך ישאנה דלאו מכוחו ניתרת אלא מכוח מעשיה, וא"כ אפשר דבאמת גם בתלתא חשידי אם מכוח פסק שלהם ניתרת מבעלה, ורק במשנה דלא בכוח פסיקתם ניתרת לכך מותר להם לישא אותה, ומה הראיה שהביאו כאן בגמ' מדברי המשנה, וצ"ע.

דף כו ע"א

קיא. בגמ' ואיבעית אימא הא זהא דלא הואי קטמה ולא קשיא הא דארגיל הוא הא דארגילה היא. צריך ביאור איך שייך לחלק בכך אם בארגיל הוא מיירי או בארגילה היא מיירי, דמניין לך באמת מה היה, הרי כל אחד יאמר דעתו וזה יאמר דארגילה היא, וזו תאמר דארגיל הוא, ואיך תסמוך על דבר זה לדעת אם בנתגרשו מותרות או אסורות לינשא להן. ועוד קשה דאפי' אם כן תוכל לברר הדבר ולדעת מי ארגיל, מ"מ הרי שייך שיהא בעלה מקנטרה כדי

הגט אינה פוטר את צרתה להתיירה לבחוי.

ק"ג. בגמ' חליץ לבעלת המאמר לא

נפטרה צרה לצרה נפטרה

בעלת מאמר. היינו דבחליץ

לבעלת המאמר כיון דעדיין

צריכה גט ממנו ואין בחליצה זו

כוח לפוטרו ממנו לגמרי, לכך

אינה פוטר את צרתה שתהא

פטורה לגמרי, אבל אם חליץ

לצרה נפטרה בעלת מאמר.

וקשה למה באמת נפטרה בעלת

מאמר בחליצת צרתה, הרי

לבעלת המאמר יש כאן זיקה

חזקה יותר מצרתה, ואפי' דקשר

זה פוטרם ע"י גט, מ"מ עכשיו

שעדיין לא פטרו אותה בגט איך

יפטור חליצת צרתה גם אותה.

ואין לומר דאין מערבים בין כוח

המאמר והגט לכוח החליצה

והזיקה, דכל דבר מועיל לצרכיו,

ולכך יהא חליצת צרתה בכוח

לפטור בעלת המאמר מן הזיקה

שיש לה ליבם. דא"כ למה

בחליצת בעלת המאמר לא

נפטור גם צרתה אפי' שבעלת

המאמר עדיין לא קבלה גט, הרי

יש לחלק בין שני הדברים, ואם

שתרגיל היא, וכדי שיהא מותר

בנתגרשו לינשא להאשה

שהתירה, ואיך נדע אם באמת

ארגילה היא לגמרי, או שבא

הדבר מקנטור של בעלה,

דאפשר עשה כן בכונה כדי

שתגרש ממנו, וצ"ע.

פרק ג

דף כז ע"א

ק"ב. בגמ' חליץ לבעלת הגט לא

נפטרה צרה. ביאר רש"י

דבעלת הגט אחר שקיבלה הגט

קלשא זיקתה ולכך חליצתה

אינה חליצה חזקה ככשרה, ולכך

לא נפטרה צרתה שיש לה זיקה

חזקה. וביתר ביאור נראה כך,

דיבם שנתן גט ליבמה אין לה

כוח כחליצה להתיירה לבחוי, רק

שנתנו חכמים כוח לחומרא בגט

זה שיהא אומר עליו לייבם לה

או לצרתה, ובשביל כך גם

קלשה זיקתה של יבמה זו,

דעיקר האיסור ייבום עליה

נעשה, ולכך אפי' שהוא אסור

לייבם גם את צרתה מכוח גט

זה, מ"מ זיקתה חזקה יותר

מבעלת הגט, ולכן חליצת בעלת

לא חלקת שם למה תחלק
 ביניהם כאן, וצ"ע.

קיד. ברש"י ד"ה חליץ לבעלת מאמר

בא"ד לא נפטרה צרה שחליצה

זו אינה פוטרת לגמרי שעדיין

צריכה גט למאמרו. עיין

ברש"ש ועוד אחרונים שדייקו

ברש"י דדוקא כשלא קבלה גט

למאמרו הוא דאין חליצתה

פוטרת צרתה, אבל אם כבר

קבלה גט למאמרו חליצתה

פוטרת צרתה. ולכאורה קשה

דהרי לעיל בבעלת הגט ביאר

רש"י דאין חליצתה פוטרת

צרתה משום דהגט קלשה

לזיקתה, וממילא אין חליצתה

חזקה כסתם חליצה שפוטרת

אפי' זיקה חזקה, וא"כ גם כאן

אם כבר נתן לה גט למאמרו

למה לא נאמר שגט זה קלשה

לזיקתה, וממילא איך תהא

פוטרת בחליצה זו גם צרתה.

וצריך לומר דדווקא בגט שניתן

לה בלא מאמר הוא דתקנו

חכמים שיהא בגט זה כוח

להקליש זיקתה ולאוסרה ואת

צרתה מייבום, ולכך אין

חליצתה חזקה כחליצה כשרה,

אבל כאן שגיטה ניתן לה על

מאמרה לא תיקנו כן חכמים,

וממילא זיקתה לא קלשה

וחליצתה כשרה ככל חליצה,

ולכן פוטרת בזה גם צרתה.

דף כז ע"ב

קטו. בגמ' איזו מהן קודמת בעלת

הגט עדיפא משום דאתחיל בה

בחליצה. היינו דכיון שכבר

התחיל בה בגירושין הגונה זו

לקבל חליצה לה ולצרתה, כך

ביאר רש"י. אבל צריך ביאר

דמה איכפת לי אם התחילה

בגירושין או לא, הרי כאן מה

שבעינן זה חליצה חזקה שיש

בכוחה לבטל הזיקה של שתיהן,

וממילא בבעלת הגט שכבר

התחיל בה בגירושין סברא הוא

שלא יהא חליצתה חזקה לבטל

זיקת צרתה, דהרי מה שהתחיל

ונתן לה הגט קלש בזה זיקתה,

ואדרבא זהו סברא שתהא

בעלת המאמר מקבלת החליצה

בשכיל שניהם, וצ"ע.

קטז. בגמ' ואי מאמר עדיף לא ליהני

גט אבתריה אלא לאו ש"מ כי

הדדי **נינהו ש"מ**. היינו שמשם חזינן דגט ומאמר כוחן שווה, ולכך אין נפק"מ מי תחלוץ בעלת הגט או בעלת המאמר. אבל באמת צריך ביאור מה עניין מה שכוחן של הגט והמאמר שווה, לדבר זה שנדע חליצה של מי תפטור שניהם, דהרי כאן האיבעיא הוא למי יש כאן חליצה חזקה יותר שבכך תפטור גם חברתה, וממילא לכאורה לבעלת המאמר יש כאן חליצה חזקה יותר, דהרי לא קלשה זיקתה אלא אדרבא קיבלה חיזוק לזיקתה כשעשה בה מאמר, ומשא"כ בעלת הגט גיטה קלשה לזיקתה וכנ"ל בע"א ברש"י, ומה איכפת לי אם הגט והמאמר כוחן שווה או לא. ואפי' אם תקשה שמו"מ בעלת המאמר אינה נפטרת מן היבם בחליצה זו לבד, דעדיין צריכה ממנו גט, ולכך אולי חליצת בעלת הגט עדיפא מינה דיוצאה ממנו בזה לגמרי, מ"מ עדיין לא תוכל לפתור האיבעיא מהא דכי הדדי נינהו. וגם לפי האמת לכאורה עדיין אין

בטענה זו סיבה לומר דעדיפא חליצת בעלת הגט לפטור גם את בעלת המאמר, דאדרבא אם בעלת המאמר חליצה שעושה היבם לה עצמה אינו מועיל לבד וצריכה עדיין גט, כ"ש שלא יועיל לה החליצה של בעלת הגט שגם חליצה גרועה היא שהרי קלשא לה זיקתה, שתצא בעלת המאמר מכוח זה בחליצה לבד, דודאי שתהא צריכה גם עכשיו עדיין גט מן היבם, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא למה לא נאמר דחליצת בעלת המאמר עדיפא, וצ"ע.

דף כח ע"א

ק"ז. **בגמ' ולימא ליה גזירה דלמא קדים וחלוץ לראשונה ברישא ולא מתייבמות קתני דליכא דין יבום הכא כלל**. ביאור הדברים ע"פ ביאור רש"י כך הוא, דלמה לא נאמר דמה שאמרו כאן חולצות הוא משום דלכתחילה גזרינן דבשניהם יחלוץ, וזה משום דחיישינן דלמא יקדים ויחלוץ לראשונה ברישא דממילא גם השניה אסורה עליו,

דהרי לא היה לה היתר בתחילה ולכך אינה חוזרת להיתרה הראשון, אבל באופן שכבר חליץ לשניה ברישא דממילא כבר אין חשש שיחלוץ לראשונה ברישא, כן נתיר עכשיו בדיעבד אחר חליצת השניה לראשונה להתייבם דתחזור להיתרה הראשון. וע"ז תירצה הגמ' דגם בדיעבד אין מתירים ייבום לראשונה, דהרי כתיב כאן ולא מתייבמות דמשמע דאין כאן אופן שכן מתירים ייבום. אבל קשה מה הראיה דאין כאן שום אפשרות של ייבום, הרי אפשר דהמשנה מיירי בדין הלכתחילה דבאופן זה חולצות ולא מתייבמות, אבל בדיעבד אם כבר חלצה השניה כן נתיר לראשונה להתייבם, דהרי אין לומר דמה שאמרו 'ולא מתייבמות' דמיותר הוא דלכך נלמד ממנו דלא יהא כאן דין ייבום כלל, דהרי בכל הדינים כך נקטו דבאופן שעושים רק חליצה כתבו חולצת ולא מתייבמת, ועדין אין ראיה מזה שאין כאן שום אפשרות לייבום, וצ"ע.

דף כח ע"ב

ק"ח. בגמ' ותתייבם כיון דמדאורייתא רמיא קמי קא פגא באחות זקוקתו סד"א משום מצוה עבוד רבנן קמ"ל. צריך ביאור דהרי על הקושיא של הגמ' ותתייבם יש לתרץ בפשיטות דכיון דמדאורייתא רמיא קמי הרי פגע באחות זקוקתו, וא"כ למאי יש להוסיף עכשיו דסד"א משום מצוה עבוד רבנן וכו', דלמאי בעינן לומר כן, ומה כלל רצו לומר בזה. ונראה ביאור הדברים ע"פ דברי רש"י כך, דאפי' שתתריך עכשיו שכיון דמדאורייתא רמיא עליה לכך יהא אסור בה, ומשום אחות זקוקתו, הרי יש לנו לומר דאפי' שתקנו חכמים איסור זיקה, מ"מ במקום מצוה כדי שיוכל לקיים מצות ייבום לא גזרו איסור זיקה, והיינו שאפי' שבסתם אחיות אפי' שמצוות ייבום מתבטלת בשביל זה כן גזרו איסור זיקה, כל זה הוא משום ששם מיירי בסתם ב' אחיות שע"ז יש סמך מן התורה שלא יהא ליקוחין

אפי' באחת מהן, וכדלקמן בדברי ר"ש, אבל כאן שממילא חכמים עצמם גזרו שתהא אחת מהן איסור לו, ולפי דבריהם אלו אין שייך בה זיקה, דהרי לדבריהם אינה נופלת לייבום אצלו, ורק אחותה נופלת לייבום, לכך הו"א דכאופן זה בשביל קיום מצוות ייבום לא גזרו איסור זיקה, דיש בה איזה צד שלא להחשיבה לאחות זקוקתו מכוח האיסור מצוה דרבנן שבה, וזה קמ"ל דרבנן גזרו האיסור זיקה ע"פ נפילתה לייבום מצד הדאורייתא, וכיון דמצד הדאורייתא יש לה סמך מן התורה שלא יהא בה ליקוחין, דהרי אין בה איסור מצוה מן התורה, לכך לא חילקו בזה חכמים וגם בה שייך איסור זיקה ואסורה אחותה להתייבם.

קט. בגמ' לר"ש איצטריך מד"א הואיל ואמר ר"ש שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות לגזור משם ב' אחיות דעלמא. צריך ביאור למה דווקא לר"ש הו"א לגזור בהו משום ב' אחיות דעלמא, הרי לרבנן אפי' שגם

לדעתם בב' אחיות דעלמא חולצות ולא מתייבמות, לא מצינו למיגזר באחת מהן ערוה אטו ב' אחיות דעלמא, וכן התירו לאחותה להתייבם, ומאי שנא. ועיין בראשונים שכבר נגעו ביה, ובתוס' ישנים תירץ דדווקא לר"ש שאלימא לשיטתו איסור זיקה לפטור אפי' מחליצה, לכך הו"א שגם ליגזר באחת מהן ערוה, ומשא"כ לרבנן דלא אלימא זיקה כ"כ וחליצה עדיין בעינן, לכך אין לגזור גם באחת מהן ערוה. ובריטב"א תירץ דלר"ש כיון דאיסור זיקה מדאורייתא היא, לכך הו"א למיגזר באחת מהן ערוה ג"כ, ומשא"כ לרבנן דזיקה איסור דרבנן הוא לא היה הו"א למיגזר.

דף כט ע"א

קכ. במשנה שלשה אחין שנים נשואים שתי אחיות ואחד מופנה. צריך ביאור למה נקטו דווקא מופנה דלמאי נפק"מ אם מיירי כאן בשחיבם מופנה או נשוי לנכרית, דמי המאמר קונה

יותר במופנה מבמי שאינו מופנה. והביאור הוא דבאמת לא מיירי דווקא במופנה, אלא הכוונה לומר דלא בעינן דווקא נשוי כמו שמוכרחים לומר במשניות שהביאו לקמן, אלא דכאן גם במופנה ניחא לפרש דברי המשנה.

קכא. בגמ' אמר ר' אבין אף אנן נמי תנינא וכו' ואי ס"ד מאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וכו'. היינו דמכך שלא אמרו שם דמותר לכתחילה לעשות מאמר ולייבם, משמע דהמאמר אינו קונה קנין גמור. אבל באמת צריך ביאור מה הראיה, דהרי גם אם אין המאמר קונה קנין גמור, ואלא הוא קונה רק כדי לדחות את הצרה וכדלעיל, והיינו שמבטל זיקת צרתה דנעשית לו בערוה, למה לא יעשה גם לפי הסבר זה מאמר וייבם, הרי צרתה כבר לא תהא זקוקה לו, וממילא בעלת המאמר לא תהא אחות זקוקה ותוכל להתייבם, ומה הראיה דווקא שקנין גמור אין כאן, וצ"ע.

דף כט ע"ב

קכב. בגמ' רב אשי מתני הכי אמר ר"א לא תימא וכו' אלא דוחה ומשייר הוא. צריך ביאור דאם לב"ש המאמר קונה לדחות הצרה אבל עדיין משייר בה קצת, ולכך צריכה עדיין חליצה, א"כ למה אמרו ב"ש אשתו עמו, הרי גם אחר שכבר כנסה עדיין יש כאן איסור של אחות זקוקתו, דהרי יש לה לצרתה שיור. והביאור הוא דזיקה באמת כבר דוחה אותה מכוח המאמר, ולכך אין כאן איסור אחות זקוקתו כלל, ומה שאמר רב אשי משייר, היינו שרק לגבי התרתה לבחויץ לאחרים לכך צריכה חליצה, אבל לגבי הזיקה אין צריך חליצה דבאמת כבר נתבטל ממנה הזיקה לגמרי.

קכג. בגמ' אלא יבמה דחויא לכולחו חזיא למקצתה יבמה דלא חזיא לכולחו לא חזיא למקצתה. היינו כדביאר רש"י דהדרא הגמ' לומר דדחייה גמורה עושה בה המאמר, ומה שהיה קשה למה התם לא אמרו ב"ש להתיר לו

לעשות מאמר לכתחילה וידחה, ורק אם כנסו התירו לקיים, זה משום שיש חילוק בין חזיא לכולהו דהיינו שמותרת גם בייבום, וכגון כאן שעשה מאמר בראשונה קודם שנפלה השניה לייבום, דבה קונה המאמר לדחות דחייה גמורה, אבל כשלא חזיא לכולהו וכגון התם דמיירי בב' אחיות שנפלו לייבום ורק אח"כ עשה באחת מהן מאמר, דבייבום שניהם אסורות, לכך אין קונה המאמר. ורק צריך ביאור למה אמרו ב"ש דאם כנסו יקיימו, הרי עכשיו אמרנו דאין קונה בה מאמר, ולמה בדיעבד כן יקיימו, וצ"ע. ועוד קשה דא"כ עדיין אין ראייה מכאן שמאמר קונה רק לדחות היבמה, הרי כך אפשר לחלק גם אם המאמר קונה קנין גמור, דרק כשחזיא לכולהו הוא קונה אבל התם דלכתחילה לא הוא משום דלא חזיא לכולהו. ואולי יש לומר דלמסקנת הגמ' כבר אין מביאים ראייה לומר כך או כך, אלא רק רוצים לתרץ שלא יקשה לומר גם האופן שאין

המאמר קונה לגמרי, וזה תירצו בחילוק הנ"ל, אבל ראייה לכאן או לכאן באמת אין מהא דב"ש אמרו יקיימו.

קכד. בגמ' אמר ליה אביי למאי

הלכתא אילימא ליורשה וכו'. צריך ביאור למאי דן אביי בפרטים למאי הלכתא וכו', הרי היה לו להקשות בפשיטות דמה ההו"א כלל לומר דמאמר כנישואין הוא, הרי מאמר הוא קידושין דרבנן וודאי לא הוי חזק מקידושין דאורייתא, ובזה ארוסה נעשית ולא נשואה. והביאור הוא פשוט דלקמן אמרו דלגבי חופה ניהא דתהא חשובה נשואה, ובאמת אין זה מכוח המאמר עצמו דהוא הקידושין דאורייתא, אלא ממה שהוא נפלה לפניו לייבום, וממילא אין כאן את הק"ו הנ"ל, ולכך דן אביי בפרטים לגבי מה הקשו.

קכה. בגמ' וא"ר אמי בר אהבה הכא

במאי עסקינן כגון דעבד בה מאמר וב"ש היא דאמר מאמר קונה קנין גמור. צריך ביאור מה יהא הדין במאמר אי קונה או לא לר"ע ולר"י, דהרי הם

בה עד נישואיה, אבל כאן מיירי שכבר נישאה לאחר שכבר אין לאביה חלק בה, ועכשיו שמת בעלה ועשה בה אחיו מאמר, רק לבעלה דהיינו האח שעשה מאמר יש בה חלק, ואפי' שאינו מושלם עדיין מ"מ לאביה אין חלק בה, וצ"ע.

דף ל ע"א

קבו. בגמ' כל יבמה שאין אני קורא בה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אה שיש לו בנים ואסורה. צריך ביאור מה כוונת הגמ' לדמותה דווקא לאשת אה שיש לו בנים, ולמה לא אמרו בפשיטות שמי שאין אני קורא בה יבמה יבא עליה לא הותר בה איסור אשת אה, דהרי אין בה מצוות ייבום. ועוד קשה למה באמת בייבום השני שנפלה עכשיו אין אני קורא בה יבמה יבא עליה וכן נתירה מאיסור אשת אה, דמה איכפת לי מה שבייבום הראשון לא היו קורין בה יבמה יבא עליה. והביאור הוא דזה בא הגמ' נחלקו על ר' אליעזר. ועיין בתוס' הרא"ש שכתב דבאמת הם נחלקו על ר"א גם בעניין זה דבאמת מאמר אינו קונה, ולכך גם אינו יכול להפר בשנים ולחד מ"ד אפי' בחד לא יפר. אבל באמת קשה מניין לו דשניהם נחלקו לגמרי דמאמר אינו קונה, הרי אפשר לומר דר' יהושע סבר דרק בחד מאמר קונה, וזה משום דיש לה זיקה רק לו, ואין כאן מי שחולק עמו הזיקה, דלכך גדול כוחו לעשות מאמר ולקנותה בזה, ולכן יפר, אבל בשנים שיש לה זיקה גם לאחיו, אין לו כוח לקנותה במאמר, ולכן לא יפר, ורק ר"ע דחולק גם בחד דלא יפר מוכרחים לומר דסבר מאמר אינו קונה כלל, וצ"ע.

קבו. בגמ' אלא אי אמרת אירוסין עושה חיבי מצי מיפר והתנן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. היינו דקשה למה כאן הוא לבד מיפר נדריה. אבל באמת קשה מה הקשו משם כלל, הרי שם מיירי שעדיין נערה היתה ולאביה עדיין חלק

קבו. בגמ' אלא אי אמרת אירוסין עושה חיבי מצי מיפר והתנן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. היינו דקשה למה כאן הוא לבד מיפר נדריה. אבל באמת קשה מה הקשו משם כלל, הרי שם מיירי שעדיין נערה היתה ולאביה עדיין חלק

לומר דדווקא לאשת אח שיש לו בנים יש לדמותה, וכמו שבאם היתה אשת אח שיש לו בנים ואח"כ נעשית אשת אח שאין לו בנים, מ"מ אסורה בייבום משום שהיתה גם אשת אח של הראשון, וכמו שהובא בתחילת המסכת, כך כאן אפי' שעכשיו אני קורא בה יבמה יבא עליה דכבר מתה אחותה, מ"מ כיון דהיתה גם אשת אח של הראשון, אפי' שגם לו לא היו בנים, מ"מ אסורה בייבום עכשיו משום דאיסור אשת אח הראשון לא הותר בה.

קבה. בגמ' אבל היבא דאיחזיא לה בנפילה ראשונה אימא תשתרי קמ"ל. היינו דכיון שהיה לה איזה שהוא שעת היתר כבר בנפילה ראשונה, הו"א שכבר נקראת בזה יבמה יבא עליה, ולכך לא תהא נחשבת כאשת אח שיש לו בנים. אבל צריך ביאור דלמעשה אין כאן שום חילוק, דהרי גם בנפילה ראשונה לא היה לה במציאות שעת היתר, דהרי כיון שנאסרה עליו בנפילה ראשונה שעה אחת,

ממילא נאסרה עליו עולמית, וכמו שכבר שנינו, וא"כ למה ישתנה דינה בנפילה שניה שכן תהא מותרת לו, ומה ההו"א להתירה באופן זה כלל. ואולי ההו"א היה ששעה אחת שאמרו הכוונה לנפילה אחת, ולא לחלק מן הזמן של הנפילה הראשונה, וע"ז כבר הקשו דבאמת גם זה תנינא דבנפילה ראשונה עצמה אם נאסרה עליו שעה אחת נאסרה עליו עולמית.

דף ל ע"ב

קבט. בגמ' וכי תימא הוא הדין דאפי' מת ואח"כ גירש צרתה מותרת אלא זו היא למעוטי מאי. צריך ביאור למה כאן רק מ"זו היא' הקשו ואחר שתרצו למעוטי מאי ניהא, הרי גם מהדיוק עצמו שמיירי כאן באופן שגירש ואח"כ מת יש להקשות דמשמע דבאיפכא כשמת קודם לא כך הדין, וכמו שהקשו על רב אשי מהא דרב נחמן מדיוק כזה מהמשנה הנ"ל, ומאי שנא כאן שלא איכפת לן ואמרו וכי תימא וכו', וצ"ע.

קל. בגמ' תברא מי ששנה זו לא שנה זו והאי תנא סבר וכו'. קשה איך שייך לומר דיש כאן ב' תנאים ושמשנתינו אינה כהמשנה בתחילת המסכת, הרי כאן במשנה מבואר בהדיא דבחד תנא איירי, דהרי כתיב כאן במשנה זו היא שאמרו וכו', והיכן אמרו אם לא במשנה שבתחילת המסכת, ומשמע דבחד תנא ובחד שיטה איירי, וצ"ע.

קלא. במשנה ספק גירושין כתב בכתב ידו ואין עליו עדים וכו'. היינו דבאופנים אלו כיון שחסר משהו בגט מדרבנן הוי הגט פסול. אבל קשה למה נקרא גט זה ספק גירושין, הרי אם מן התורה הוי גט, היה לו לומר דמי שאינה מגורשת מדרבנן צריכה חליצה. דהרי אין כאן שום ספק, דהרי מדאורייתא הוי גט ודאי ומדרבנן ודאי לא הוי גט, וכמו דמתרין רבה בגמ' דמספק אל תאסרנה, ורק לכך בג' גיטין אלו אסרינן אותה

דאין זה גם מן המובחר וכדביאר רש"י, וצ"ע.

דף לא ע"א

קלב. בגמ' ותתייבם ואין בכך כלום אחזקה קא קיימא. צריך ביאור איך שייך לומר שאין בכך כלום, הרי יש כאן ספק אם הקידושין הוו קידושין, ועל צד שהוו קידושין הרי היא צרת ערווה, וצרת ערווה הרי היא באיסור ייבום, ואפי' אם יש כאן חזקת היתר להתייבם, מ"מ צד איסור יש כאן. ואולי צריך לומר דבספק כגון זה שיש חזקה רק בדיעבד היישינן לקידושין, אבל בדיעבד כן מתירים לה להתייבם. ולפי זה צריך עיון אם בצרת ערוה במקום ספק אם כנס האם מוציאים או לא.

דף לא ע"ב

קלג. בגמ' וזהו דגירושין לאו דווקא אלא משום דתנא זהו בקידושין תנא נמי זהו בגירושין. היינו דזהו בקידושין פשוט לנו שהוא נצרך, וזה בשביל לומר דדווקא

בקידושין זהו ספיקו ומשא"כ בגירושין שיש לו עוד ספיקות, וכמו שאמר רבא דספק זה הוא גם בגירושין אבל מה שבגירושין אין בקידושין, ואח"כ באה הגמ' לפרש איזה ספיקות בא זהו דקידושין באמת למעט.

קלד. בגמ' משום דאיכא דמקדש בכספא ואיכא דמקדש בשטרא לא תקון רבנן זמן. צריך ביאור דאם יש חשש של בת אחותו בקידושין למה לא תיקנו חכמים זמן בשטרא אפי' בשביל אלו שכן מקדשים בשטר, והרי מה שאפשר לתקן היה להם כן לתקן. ואם תאמר דלמיעוט לא מתקנים תקנה וכדלקמן דרובם בכספא מקדשים, יקשה באמת למה לא אסרו חכמים לקדש בכספא ומשום חשש של בת אחותו דהרי באופן זה אין זמן מוכח בו, וצ"ע.

קלה. בגמ' איבעית אימא משום דלא אפשר היכי ליעביד לינחה גבי דידה מחקה ליה. ביאר רש"י דאם תזנה היא תמחוק מן השטר את הזמן ותאמר שהזנות היה קודם קידושין. אבל

צריך ביאור דאם מוחקת הזמן מן השטר מה תואיל בזה, הרי אם יתקנו רבנן זמן בקידושין לא יהא השטר חל בלא הזמן, ויהא שטר פסול, ותהא רק ספק מקודשת, ואלא תאמר דתמחוק הזמן שהיה בשטר ותכתוב זמן חדש שיהא הזנות קודם לקידושין, עדיין יקשה, דא"כ למאי כלל תקנו רבנן זמן גם בגמ', הרי תמיד יהא חשש שימחקו הזמן ויכתבו בו זמן חדש שיועיל לבת אחותו או לפירות. וצאריך לומר דתמחוק לגמרי ולא איכפת לה שיהא השטר של הקידושין פסול, ובלבד שלא יוכלו להורגה על פיו.

קלו. בגמ' לינחה גבי עדים וכו' ואי לא זמנין דחזו מכתבא ואתו מפהדי ורחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם. עיין בראשונים שתמהו כאן למה לא ניקח מן העדים השטר עצמו ונלמד ממנו הזמן הכתוב בו, ולמאי בעינן כלל שיעידו לנו העדים הזמן של השטר, ובזה לא יהא כלל חשש של מפי כתבם. אבל באמת

קשה מה היה תמיהתם כלל, והרי אפשר לומר דהחשש של מפי כתבם הוא לאו דווקא כאן שנרצה לדעת זמן השטר, שבו יש לנו אפשרות אחרת לדעת דהיינו מן השטר עצמו, אלא החשש הוא להניח את השטר אצל העדים הוא חשש בעלמא שלא יארע מקרה שהעדים יעידו על קידושין אחר שראו הכתב בביתם ויעידו על פיו, וזה אסור ומשום שהוא מפי כתבם, וצ"ע.

קלז. בגמ' אי הכי בגירושין נמי נימא הכי התם להצלה דידה קאתי הכא לחובה דידה קאתי. ביאר רש"י דבגירושין הזמן נכתב להצלה של האשה, כדי שאם יבואו עדים לומר שזינתה תוכל להראות שנתגרשה קודם לכן, אבל אם לא היה בו זמן היתה נהרגת מספק ומשום חזקת נישואין שהיה בה, וממילא אין חשש שתמחוק את הזמן, והיינו שבוה שונה החשש בקידושין, דבקידושין גם אם לא יהא בו זמן לא יהרגה מספק, דהרי חזקתה קודם לנישואין היה

שפנויה היתה, וממילא אין נהרגת מספק.